

EU PPF
PODRŠKA EU U PRIPREMI PROJEKATA
Perspektiva Srbije za održivi razvoj

ppf.rs | europa.rs | mei.gov.rs | cfcu.gov.rs

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO ZA EVROPSKE INTEGRACIJE
MINISTARSTVO FINANSIJA
Sektor za ugovaranje i finansiranje programa
iz sredstava Evropske unije

Projekat finansira
Evropska unija

UVOD U UGOVORE O GRAĐEVINARSTVU I FIDIC UGOVORI

MODUL 1 - UVOD U UGOVORE O GRAĐEVINARSTVU

EU PPF
PODRŠKA EU U PRIPREMI PROJEKATA
Perspektiva Srbije za održivi razvoj

ppf.rs | europa.rs | mei.gov.rs | cfcu.gov.rs

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO ZA EVROPSKE INTEGRACIJE
MINISTARSTVO FINANSIJA
Sektor za ugovaranje i finansiranje programa
iz sredstava Evropske unije

Projekat finansira
Evropska unija

UVOD

❖ Predstavljanje predavača i učesnika

- ❖ Gordana Bajić
- ❖ Srđan Topalović

❖ Predstavljanje programa obuke

OPŠTE O UGOVORIMA

Ugovor ...

- ... predstavlja formu međusobnih prava i obaveza. U građevinarstvu jedna strana prima robu ili uslugu, a druga strana novac kao naknadu za izvršeno
- ... može biti usmeni ili u pisanom obliku (ali ne u građevinarstvu)
- ... mora sadržavati bitne elemente...

OPŠTE O UGOVORIMA

Ugovor ...

- stvara pravni odnos
- je dvostrani pravni posao
- je saglasna volja dve ili više strana

Pravni subjekti:

- Fizička ili pravna lica
- Imaju pravnu i poslovnu sposobnost

OPŠTE O UGOVORIMA

Uslovi za zaključenje ugovora:

- Objektivno moguće
- Pravno dopušten
- Moralno dopušten

"Ugovorna obaveza može se sastojati u davanju, činjenju, nečinjenju ili trpljenju"

OPŠTE O UGOVORIMA

Pravni sistem – Code civil EUROKONTINENTALNI

- Ugovori su razvrstani u vrste razrađene u odgovarajućem zakonu - Zakon o obligacionim odnosima
- Ugovori navedeni u zakonu su imenovani ugovori (ugovori u privredi)

Pravni sistem – Common Law ANGLOSAKSONSKI

- Ne postoji sistematizacija ugovora prema zakonu***
- Ugovori se formiraju prema principima sadržanim u sudskim odlukama***
- Ugovori moraju biti detaljni jer se ne oslanjaju na zakone

Socijalistički, Šerijatski, Hindu...

OPŠTE O UGOVORIMA

Vrste izvora prava:

- Akti državnih organa: ustav, zakoni, uredbe
- Običajno pravo
- Pravna nauka
- Autonomna regulativa
- Priroda stvari
- Standardi

OPŠTE O UGOVORIMA

Izvori autonomne regulative:

- FIDIC
- Svetska banka – IBRD
- UNIDO modeli ugovora
- UNCITRAL modeli ugovora
- Evropska unija - PRAG

OPŠTE O UGOVORIMA

Šta je ugovor:

- Zakon o obligacionim ugovorima 29/78....31/93...
- Član 1: “Ovim zakonom uređuju se obligacioni odnosi koji nastaju iz ugovora.....”

OPŠTE O UGOVORIMA

Kada je ugovor zaključen:

- Član 26: “... kad su se ugovorne strane saglasile o bitnim sastojcima ugovora”
- Glava 13 - Ugovor o građenju: Član 630-647
  - Član 630
    - 1) Ugovor o građenju je ugovor o delu kojim se izvođač obavezuje da prema određenom projektu sagradi u ugovorenom roku određenu građevinu na određenom zemljištu, ili da na takvom zemljištu, odnosno na već postojećem objektu izvrši kakve druge građevinske radove, a naručilac se obavezuje da mu za to isplati određenu cenu.
    - (2) Ugovor o građenju mora biti zaključen u pismenoj formi.

OPŠTE O UGOVORIMA

Još malo o ZOO:

- Član 636, 639 – “klizanje” cene
- Član 644, 647 – odgovornost, nedostaci

OPŠTE O UGOVORIMA

Posebne uzanse o građenju Sl. list SFRJ", br. 18/77

- 127 uzansi
- Uzansa 2: "Posebne uzanse o građenju primenjuju se ako su ugovarači pristali na njihovu primenu.

Smatra se da su ugovarači pristali na primenu uzansi ako primena uzansi nije ugovorom o izvođenju radova na građevinskim objektima (u daljem tekstu: ugovor) isključena u celini ili delimično.

ZOO Član 1107

- "Odredba opštih ili posebnih uzansi kojom se utvrđuje pretpostavka da su ugovorne strane pristale na primenu, ukoliko ih nisu ugovorom isključile, neće se primenjivati posle stupanja na snagu ovog zakona"

FIDIC I ZOO

ZOO Član 142

- 1) Opšti uslovi određeni od strane jednog ugovarača, bilo da su sadržani u formularnom ugovoru, bilo da se na njih ugovor poziva, dopunjuju posebne pogodbe utvrđene među ugovaračima u istom ugovoru, i po pravilu obavezuju kao i ove,
- 2) Opšti uslovi moraju se objaviti na uobičajeni način,
- 3) Opšti uslovi obavezuju ugovornu stranu ako su joj bili poznati ili morali biti poznati u času zaključenja ugovora,
- 4) U slučaju neslaganja opštih uslova i posebnih pogodbi važe ove poslednje.

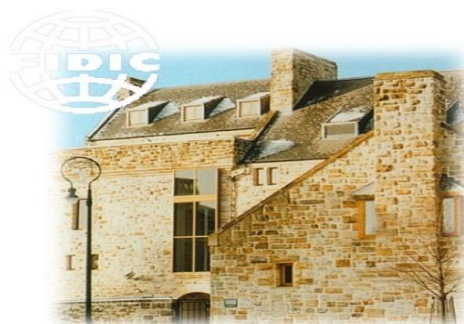

FIDIC

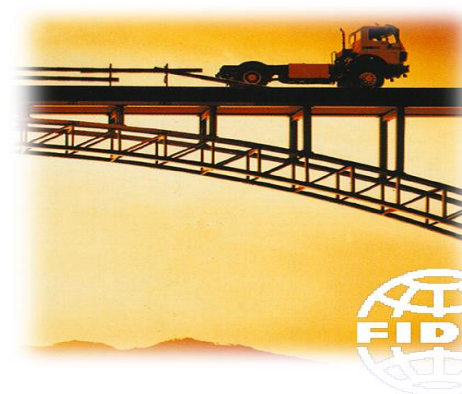
**CONSULTANT'S
RESPONSIBILITY
TOWARDS
THE SOCIETY**

**PROMOTES BUSINESS INTERESTS
OF SUPPLIERS OF TECHNOLOGY-
BASED INTELLECTUAL SERVICES
FOR THE BUILT AND NATURAL
ENVIRONMENT**

**ESTABLISHED IN
1913
(TODAY HAS
MORE THAN 100 MEMBERS)**

**HEADQUARTERS IN
SWITZERLAND
(Geneve)**

Google International Federation x

fidic.org

FIDIC International Federation of Consulting Engineers
The Global Voice of Consulting Engineers

Keep in touch in f t y i

Login
Basket (0)

Home About FIDIC Bookshop Training & Events Other Resources FAQ search...

Committed to Quality, Integrity & Sustainability

FIDIC 2018 Conference Save the Dates Quality, Integrity, Sustainability Global Voice Business Best Practice

(36) TRAINING & EVENTS (102) MEMBERS

PARTNERS & SPONSORS

BST
GLOBAL
BUSINESS MANAGEMENT
SOFTWARE FOR ARCHITECTS
& ENGINEERS

CONTRACTS AND AGREEMENTS

**Construction Contract
2nd Ed (2017 Red Book)**
from 43.00 € to 195.00 €

**Plant and Design-Build
Contract 2nd Ed (2017
Yellow...**
from 43.00 € to 195.00 €

**EPC/Turnkey Contract
2nd Ed (2017 Silver
Book)**
from 43.00 € to 195.00 €

**Construction Contract
1st Ed (1999 Red Book)**
from 40.00 € to 195.00 €

BUSINESS PRACTICES

**FIDIC Guide to Practice,
The Business of a...**
115.00 €

**Guidelines for Integrity
Management System in
the...**
20.00 €

**Project Sustainability
Management -
Applications...**
from 15.00 € to 20.00 €

**Quality Based Selection
(QBS) Guidelines (2011)**
from 15.00 € to 20.00 €

PROMOTED BOOKS

**State of the World Report
2015: Water Challenges**
25.00 €

**Model Representative
Agreement 1st Edition
(2013)**

**FIDIC Procurement
Procedures Guide 1st Ed
(2011)**

**Construction (1999 Red
Book) Subcontract 1st
Ed (2011)**

FIDIC

Šta je FIDIC?

- FIDIC je osnovan 1913 posle konferencije “Prvi međunarodni kongres inženjera konsultanata i inženjera eksperata”,
- Osnivači su Nacionalna udruženja Belgije, Francuske i Švajcarske
- Srbija osnovala Nacionalno udruženje 2008, a 2009 postala punopravni član.

FIDIC

Razvoj FIDIC-a

- Velika Britanija postala član 1946
- Jedni od prvih opštih uslova ugovora u VB izdati su 1903 od strane RIBA (RIBA Form), danas JCT
- 1945 ICE Form – Institut građevinskih inženjera
- 1956 ACE Form – na osnovu IV izdanje ICE (prvi ugovor u međunarodnim ugovorima u građevinarstvu)
  - RIBA – Royal Institute of British Architects
  - JCT – Joint Construction Tribunal

FIDIC

Razvoj FIDIC-a

- 1957 – Prvo izdanje “Conditions of Contract (International) for Works of Civil Engineering Construction” od strane FIDIC i FIBTB
- Revizije 1963, 1977, 1987 (sa dopunama 1992)
- 1963 – Žuta knjiga - procesna
- 1995 – Narandžasta knjiga – mešovita (procesno + građenje) ključ u ruke

FIDIC

Stari standardni ugovori (pre 1999):

- Works of Civil Engineering Construction (RED)
- Design-Build and Turnkey (ORANGE)
- Electrical and Mechanical Works (YELLOW)

FIDIC “OLD” RED BOOK

Conditions of Contract for Works of Civil Engineering Construction – part I and II

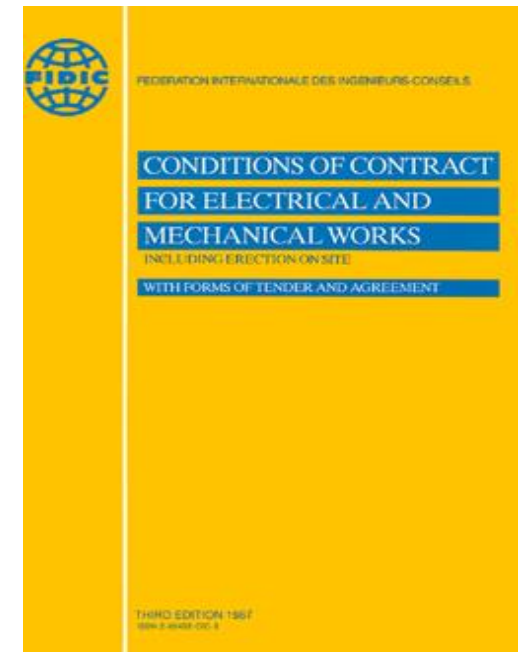
- Za građenje
- Četvrto izdanje 1987, izmene 1992, dopuna 1996
- Za upotrebu u međunarodnim ugovorima
- Obračun po predmeru – jedinici mere

FIDIC “OLD” YELLOW BOOK

Conditions of Contract for Electrical and Mechanical Works – part I and II

- Za isporuku opreme i montažu
- Treće izdanje 1987
- Za upotrebu u međunarodnim ugovorima
- Obračun po napretku

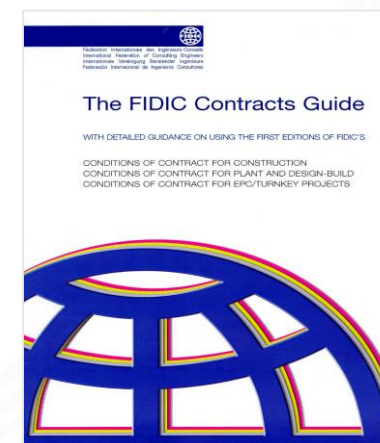
FIDIC “OLD” ORANGE BOOK

Conditions of Contract for Design-Build and Turnkey – part I, II, III and IV

- Za izradu i montažu opreme i građevinske radove (manji deo)
- Prvo izdanje 1995
- Za upotrebu u međunarodnim ugovorima
- Izvođač je odgovoran za projektovanje

FIDIC-OVA “DUGA”

KONTINUITET

Projekat obezbeđuje
Naručilac

Projekat radi Izvođač

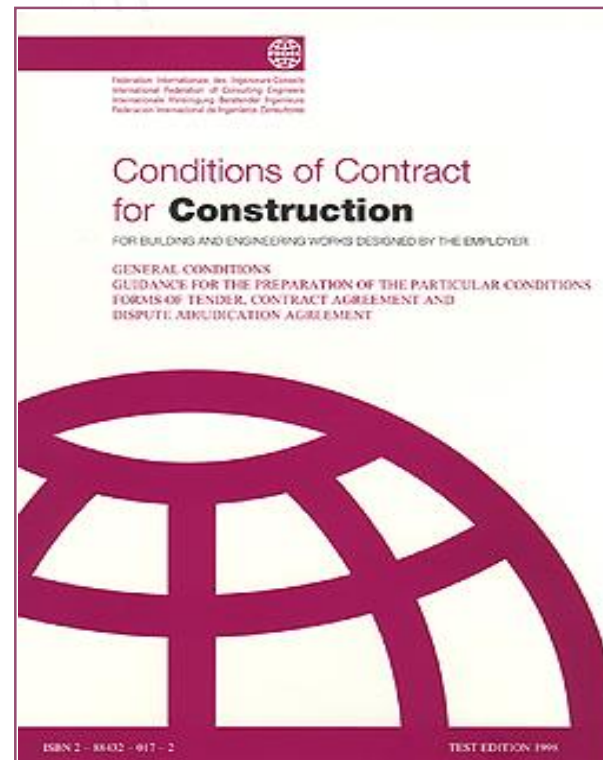
GLAVNE KARAKTERISTIKE NOVIH UGOVORA

- Balansirani – pravedna raspodela rizika, prava i obaveza između ugovornih strana,
- Iskustvo – brojni “case studies” obrađeni u pripremi novih dokumenata – Univerzitet u Redingu,
- Pripriječeni – poznati su i u širokoj upotrebi u međunarodnim ugovorima,
- Podrška – preporučeni ili zahtevani od međunarodnih finansijskih institucija, WB, EBRD, itd.
- Efektivni, jasni i kompletni uslovi ugovaranja,
- Odredbe za presuđivanje u sporovima (DAB).

NOVI KONCEPT U UGOVORIMA - RIZIK

- Koja strana može najbolje predvideti rizik?
- Ko može najbolje kontrolisati rizik?
- Koja strana može najbolje preuzeti rizik?
- Koja strana najviše trpi ili ima koristi ako se rizik pojavi?
- **Jedan od osnovnih rizika** – ko priprema projektnu dokumentaciju

NOVA CRVENA KNJIGA – RED BOOK

NOVA CRVENA KNJIGA – RED BOOK

Conditions of Contract for Construction. For Building and Engineering Works designed by the Employer

Ugovor o izgradnji (Uslovi ugovora za građevine i građevinske radove po projektu Naručioca)

- “Najgrađevinski” ugovor
- Inženjer radi za Naručioca
- Naručilac je odgovoran za projektnu dokumentaciju
- Obračun po predmeru i stvarno izvedenim količinama*
- Rizik je podjednako raspodeljen

NOVA ŽUTA KNJIGA – YELLOW BOOK

NOVA ŽUTA KNJIGA – YELLOW BOOK

- Conditions of Contract for Plant & Design-Build For Electrical & Mech. Plant & For Building & Engineering Works Designed by the Contractor
- Ugovor projektuj-izgradi (Uslovi ugovora za elektro i mašinska postrojenja, i za građevinske i inženjerske radove po projektu Izvođača)
  - Upotreba za projekte gde oprema ima značajan udeo u ukupnoj vrednosti
  - Izvođač priprema projektnu dokumentaciju
  - Inženjer radi za Naručioca
  - Ukupna - paušalna cena
  - Izvođač odgovoran za *fitness for purpose**

* mora se definisati svrha i namena da bi Izvođač garantovao da izvedeno odgovara svrsi

ZAJEDNIČKE (NOVE?) KARAKTERISTIKE

Specifične odredbe u vezi sa obavezama strana

- Zahtevi od Izvođača
  - Rokovi za dostavljanje Zahteva,
  - Sistem obezbeđenja kvaliteta,
  - Mesečni izveštaji o napredovanju radova.
- Zahtevi od Naručioca
  - Finansijski aranžmani,
  - Inženjer je deo osoblja Naručioca.

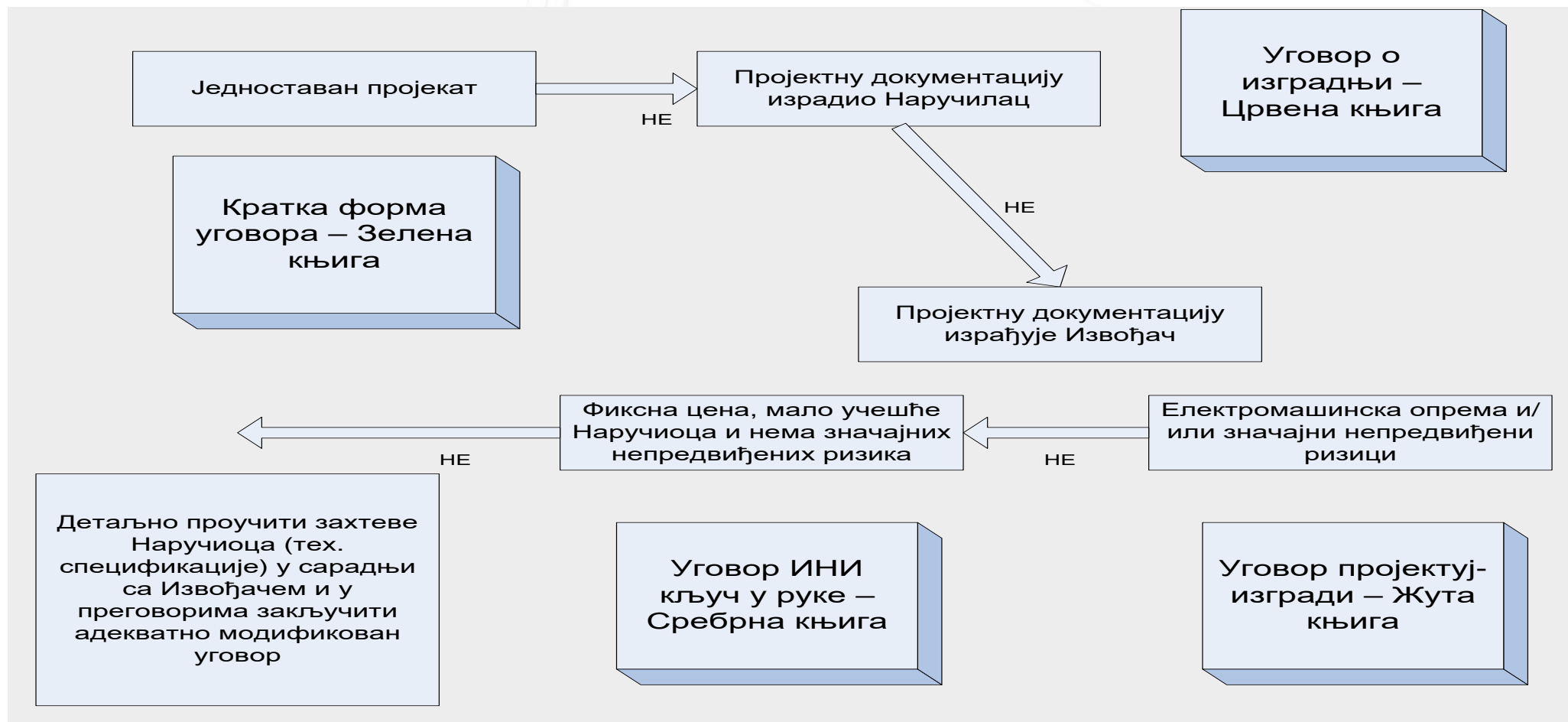

ZAJEDNIČKE (NOVE?) KARAKTERISTIKE

Bolje administrativne procedure

- Procedure su dinamične (npr. Potraživanja 2.5 i 20.1 imaju vremenske okvire. Nepoštovanje može dovesti do gubljenja prava)
- Zaštita intelektualnih prava
- Problemi plaćanja
  - Finansijski aranžmani 2.4
  - Zatezna kamata +3% od referentne kamatne stope
  - Pravo na raskid ugovora posle 42 dana

IZBOR TIPA UGOVORA

FIDIC VODIČI

- FIDIC vodič za ugovore – FIDIC Rainbow,
- The White Book Guide,
- Vodič za izradu posebnih uslova ugovora,
- Tenderska procedura i formati za predkvalifikaciju,
- *Quality Based Selection* – izbor konsultanta zasnovan na kvalitetu,
- ISO, Env, BIM.

RED VS. YELLOW

Članovi u Crvenoj knjizi	Žuta knjiga
1. Opšte odredbe	Slično
2. Naručilac	Slično
3. Inženjer	Slično
4. Izvođač	Slično
5. Imenovani podizvođač	Projekat
6. Osoblje i radna snaga	Slično
7. Postrojenja, materijali...	Slično

RED VS. YELLOW

Članovi u Crvenoj knjizi	Žuta knjiga
8. Početak, kašnjenje...	Slično
9. Ispitivanja po završetku	Slično
10. Preuzimanje radova	Slično
11. Odgovornost za nedostatke	Slično
12. Merenje i procena	Ispitivanje po završetku
13. Izmene i korekcije	Isto
14. Ugovorna cena i plaćanje	Isto

RED VS. YELLOW

Članovi u Crvenoj knjizi	Žuta knjiga
15. Raskid od strane Naručioca	Isto
16. Obustava i raskid od strane Izvođača	Isto
17. Rizik i odgovornost	Isto
18. Osiguranje	Isto
19. Viša sila	Isto
20. Potraživanja....	Isto
DAB	Različito

FIDIC 2ND EDITION 2017

PITANJA I ODGOVORI

UVOD U UGOVORE O GRAĐEVINARSTVU I FIDIC UGOVORI

MODUL 2 - FIDIC – „CRVENA KNJIGA“ 1999 - ODABRANI ČLANOVI

EU PPF
PODRŠKA EU U PRIPREMI PROJEKATA
Perspektiva Srbije za održivi razvoj

ppf.rs | europa.rs | mei.gov.rs | cfcu.gov.rs

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO ZA EVROPSKE INTEGRACIJE
MINISTARSTVO FINANSIJA
Sektor za ugovaranje i finansiranje programa
iz sredstava Evropske unije

Projekat finansira
Evropska unija

ČLAN 1 – OPŠTE ODREDBE

- 1.1.1.1 „**Ugovor**“ označava Ugovorni sporazum, Pismo o prihvatanju ponude, Pismo ponude, ove Uslove, Specifikacije, Crteže, Priloge i sva ostala dokumenta (ako postoje) koji su navedeni u Ugovornom sporazumu ili u Pismu o prihvatanju ponude.
- NAPOMENA: Posebno obratiti pažnju na tekst koji je u kurzivu i podvučen.
- „Osoblje Naručioca“ označava Inženjera, saradnike iz člana 3.2 (Imenovanje od strane Inženjera) kao i sve drugo osoblje, radnu snagu i druge zaposlene Inženjera i Naručioca; kao i sve drugo osoblje, koje čini Osoblje Naručioca, a o kojem su Naručilac ili Inženjer obavestili Izvođača.

ČLAN 1 – OPŠTE ODREDBE

- 1.1.2.9 „**OPS**“ je jedno lice ili tri lica imenovana u Ugovoru, ili drugo lice/lica imenovana shodno članu 20.2 (*Imenovanje Odbora za Presuđivanje u Sporovima*) ili shodno članu 20.3 (*Nepostojanje sporazuma o Odboru za Presuđivanje u Sporovima*).
- Termin na engelskom jeziku “adjudication” je preveden kao “presuđivanje”.
- 1.1.3.1 „**Bazni datum**“ je datum 28 dana pre poslednjeg dana za podnošenje Ponude.
- 1.1.3.2 „**Datum početka**“ je datum o kome je Izvođač obavešten u skladu sa članom 8.1 (Početak radova).
- 1.1.3.3 „**Rok za završetak**“ je vreme potrebno za završetak Radova ili Faze/Deonice (u zavisnosti od slučaja) iz člana 8.2 (Rok za završetak), kako je to navedeno u Dodatku uz ponudu (zajedno sa bilo kojim produžetkom iz člana 8.4 (Produžetak Roka za završetak)), računajući od Datuma početka.

ČLAN 1 – OPŠTE ODREDBE

- 1.1.3.9 „dan“ je kalendarski dan, a „godina“ je 365 dana.
- 1.1.4.3 „Trošak“ su svi izdaci, koji su razumno nastali (ili će nastati) Izvođaču bilo na Gradilištu ili izvan njega, uključujući režijske i slične izdatke, ali ne uključujući dobit.
- 1.1.6.8 „Nepredvidivo“ je sve ono što iskusan izvođač nije mogao razumno predvideti do datuma za predaju Ponude.

ČLAN 1 – OPŠTE ODREDBE

- **1.3 Načini obaveštavanja**

Kada ovi Uslovi predviđaju davanje ili izdavanje odobrenja, potvrda, saglasnosti, odluka, obaveštenja, zahteva i oslobađanje od obaveza, obaveštavanje se:

- a) vrši u pismenom obliku ...;
- b) dostavlja, šalje ili otprema na adresu primaoca ...

Odobrenja, potvrde, saglasnosti i odluke neće se bezrazložno uskratiti ili dostavljati sa zakašnjenjem.

...

ČLAN 1 – OPŠTE ODREDBE

- 1.4 Merodavno pravo i jezik
- Na Ugovor se primenjuje pravo Zemlje ili druga jurisdikcija kako je navedeno u Dodatku uz ponudu.
- Ako postoje verzije bilo kog dela Ugovora koje su pripremljene na više jezika, preovlađujuća verzija će biti ona na merodavnom jeziku navedenom u dodatku uz ponudu.
- Jezik komuniciranja je onaj naveden u Dodatku uz ponudu. Ukoliko tamo nije naveden jezik, komunikacija će se obavljati na jeziku na kom je Ugovor (ili njegov veći deo) sačinjen.

ČLAN 1 – OPŠTE ODREDBE

- **1.5 Red prvenstva dokumentacije**
- Dokumentacija koja čini Ugovor međusobno se nadopunjuje. Za tumačenje dokumenata, red prvenstva će biti u skladu sa sledećim rasporedom:
  - a) Ugovorni sporazum (ako postoji),
  - b) Pismo o prihvatanju ponude,
  - c) Pismo Ponude,
  - d) Posebni uslovi Ugovora,
  - e) ovi Opšti uslovi ugovora
  - f) Specifikacije
  - g) Crteži, i
    - i. Prilozi i svi drugi dokumenti koji čine deo Ugovora.

Ukoliko se u dokumentima pojavi dvosmislenost ili se uoče neke protivrečnosti, Inženjer će dati potrebna objašnjenja ili uputstva.

ČLAN 2 – NARUČILAC

- 2.1 Pravo pristupa Gradilištu

- Naručilac je dužan da Izvođaču dozvoli pravo pristupa i da ga uvede u posed svih delova Gradilišta u roku (ili rokovima) navedenom u Dodatku uz ponudu. Pravo pristupa i posed ne moraju isključivo pripadati Izvođaču. Ako je, shodno Ugovoru, Naručilac dužan da dâ u posed (Izvođaču) temelje, objekte, postrojenja ili sredstva za pristup, Naručilac će to učiniti u okviru roka i na način koji je naveden u Specifikacijama.

ČLAN 2 – NARUČILAC

- **2.1 Pravo pristupa Gradilištu (nastavak)**
- Međutim, Naručilac može uskratiti takvo pravo ili posed dok ne primi Sredstvo osiguranja za dobro izvođenje.
- *Ukoliko takav rok nije naveden u Ugovornim podacima, Naručilac će dati Izvođaču pravo pristupa i uvesti ga u posed Gradilišta u rokovima koji su potrebni da Izvođač bez prekida postupi u skladu s programom koji je dostavljen shodno članu 8.3 (Program izvođenja radova).*

ČLAN 2 – NARUČILAC

- **2.4 Finansijski aranžmani Naručioca**

U roku od 28 dana po dobijanju zahteva Izvođača, Naručilac je dužan da dostavi razumne dokaze da su postignuti i da se održavaju finansijski aranžmani, koji će omogućiti Naručiocu da na vreme plati Ugovornu cenu (u iznosu procenjenom u to vreme) u skladu sa članom 14 (*Ugovorna cena i plaćanje*).

Pre nego što Naručilac izvrši neke materijalne izmene tog finansijskog aranžmana, Naručilac o tome mora da obavesti Izvođača navodeći pojedinosti.

ČLAN 2 – NARUČILAC

- **2.5 Zahtevi Naručioca**
- Ukoliko Naručilac smatra da ima pravo na plaćanje prema bilo kom članu ovih Uslova ili na neki drugi način u vezi sa Ugovorom, i/ili smatra da ima pravo na produženje Roka za obaveštenje o nedostacima, Naručilac ili Inženjer će obavestiti Izvođača i dati mu sve pojedinosti...
- Obaveštenje se daje što je pre moguće nakon što Naručilac sazna, ili nakon što je trebalo da sazna, za događaj ili za okolnosti koje su razlog zahteva. Obaveštenja koja se odnose na produženje Roka za obaveštenje o nedostacima daju se pre isteka takvog roka.

ČLAN 3 – INŽENJER

- **3.1 Dužnosti i ovlašćenja Inženjera**
- Naručilac imenuje Inženjera koji obavlja dužnosti koje su mu dodeljene u Ugovoru.
- Inženjer nema ovlašćenje da menja Ugovor.
- Ako Inženjer mora da dobije odobrenje Naručioca pre nego što postupi po nekom ovlašćenju, onda će uslovi biti oni koji su navedeni u Posebnim uslovima Ugovora. Naručilac neće dalje ograničavati ovlašćenja Inženjera, izuzev prema dogovoru sa Izvođačem.

ČLAN 3 – INŽENJER

- **3.1 Dužnosti i ovlašćenja Inženjera**
- Kada nije drugačije navedeno u Uslovima:
  - a) smatra se da Inženjer nastupa u ime Naručioca...
  - b) Inženjer nema ovlašćenje...
  - c) nijedno odobrenje, kontrola, potvrda, saglasnost, pregled, uputstvo, obaveštenje, predlog, zahtev, ispitivanje ili sličan čin Inženjera (uključujući izostanak neodobravanja) neće osloboditi Izvođača od bilo koje odgovornosti koju ima prema Ugovoru ...

ČLAN 3 – INŽENJER

- **3.5 Odluke**
- Kad god ovi Uslovi određuju da Inženjer mora da postupi u skladu s članom 3.5. kako bi se saglasio ili doneo odluku, Inženjer je dužan da konsultuje svaku Ugovornu stranu u nastojanju da postigne sporazum. Ukoliko se ne postigne sporazum, onda će Inženjer doneti pravednu odluku u skladu s Ugovorom, vodeći računa o svim relevantnim okolnostima.
- Inženjer obaveštava obe Ugovorne strane o svakoj saglasnosti ili odluci, sa pratećim pojedinostima. Svaka Ugovorna strana je dužna da sprovede svaki sporazum ili odluku, osim ako nije revidirana i sve dok se ne revidira shodno članu 20 (*Zahtevi, sporovi i arbitraža*).

ČLAN 4 – IZVOĐAČ

- **4.3 Predstavnik Izvođača**
- Izvođač imenuje Predstavnika Izvođača i daje mu sva potrebna ovlašćenja kako bi mogao delovati u ime Izvođača u skladu sa Ugovorom.
- Bez prethodnog pristanka Inženjera, Izvođač ne sme povući imenovanje Predstavnika Izvođača ili imenovati zamenu.
- Predstavnik Izvođača, u ime Izvođača, prima uputstva u skladu sa članom 3.3 (*Uputstva Inženjera*).

ČLAN 4 – IZVOĐAČ

- 4.4 Podizvođači
- Izvođač ne sme s Podizvođačima podugovoriti sve Radove.
- Izvođač snosi odgovornost za svaki postupak ili kršenje Ugovora od strane bilo kog Podizvođača, njihovih zastupnika ili osoblja, kao da je to postupak ili kršenje Ugovora od strane Izvođača.

ČLAN 4 – IZVOĐAČ

- **4.10 Podaci o Gradilištu**
- Pre Baznog datuma Naručilac informiše Izvođača o svim relevantnim podacima koje Naručilac ima u vezi sa hidrološkim uslovima na Gradilištu i potpovršinskim uslovima Gradilišta, uključujući i aspekte zaštite okoline...
- Smatra se da je Izvođač prikupio sve potrebne informacije o rizicima, nepredviđenim troškovima i drugim okolnostima, koje mogu uticati na Ponudu ili Radove i to u onoj meri u kojoj je to bilo izvodljivo (vodeći računa o vremenu i troškovima).

ČLAN 4 – IZVOĐAČ

- 4.12 Nepredvidivi fizički uslovi

U ovom članu, „fizički uslovi“ su prirodni fizički i veštački uslovi, kao i druge fizičke prepreke i zagađivači na koje Izvođač može naići na Gradilištu pri izvođenju Radova, uključujući i potpovršinske i hidrološke uslove, ali ne i klimatske uslove.

ČLAN 4 – IZVOĐAČ

- **4.21 Izveštaji o napredovanju radova**
- Izvođač je dužan da sastavlja mesečne izveštaje o napredovanju i dostavlja ih Inženjeru u šest kopija, osim ako nije drugačije navedeno u Posebnim uslovima Ugovora. Prvi Izveštaj pokriva period do kraja prvog kalendarskog meseca nakon Datuma početka. Izveštaji se nakon toga dostavljaju mesečno, svaki u roku od 7 dana nakon poslednjeg dana perioda na koji se odnosi.
- Svaki izveštaj mora da sadrži: ...

ČLAN 7 – POSTROJENJA, MATERIJALI ...

- **7.1 Način realizacije**
- Izvođač realizuje proizvodnju Postrojenja, proizvodnju Materijala i izvođenje Radova:
- (a) na način (ako postoji) predviđen Ugovorom,
- (b) na pravilan i stručan način u skladu s priznatim pravilima struke i
- (c) s propisno opremljenim uređajima i neopasnim Materijalima, osim ako nije drugačije navedeno u Ugovoru.

ČLAN 7 – POSTROJENJA, MATERIJALI...

- **7.7 Vlasništvo nad Postrojenjem i Materijalima**
- *Svi delovi Postrojenja i Materijal postaće vlasništvo Naručioca, do onog obima koji je u skladu sa Zakonima Zemlje, i biće slobodni od založnog prava i drugih tereta, u sledećim rokovima, već prema tome koji je stariji:*
  - (a) *kada budu ugrađeni u Radove;*
  - (b) *kada se Izvođaču plati odgovarajuća vrednosti Postrojenja i Materijala shodno članu 8.10 (Plaćanje za Postrojenja i Materijale u slučaju privremene obustave radova).*

ČLAN 8 – POČETAK, KAŠNJENJE ...

- 8.1 Početak radova

Inženjer je dužan da obavestiti Izvođača o Datumu početka najmanje sedam dana unapred. Ukoliko nije drugačije predviđeno Posebnim uslovima, **datum početka je 42 dana** od dana prijema Potvrde o prihvatanju od strane Izvođača.

Izvođač je dužan da pristupi izvođenju Radova u najkraćem mogućem roku nakon Datuma početka radova, nakon čega pristupa izvođenju Radova ekspeditivno i bez odlaganja.

ČLAN 8 – POČETAK, KAŠNJENJE ...

- 8.2 Rok za Završetak radova

Izvođač je dužan da završi Radove u celini i svaku (eventualnu) pojedinačnu Sekciju u Roku za završetak Radova ili Sekcije (zavisno od slučaja), uključujući:

- a) postizanje pozitivnih rezultata Ispitivanja po završetku radova, i
- b) završetak svih radova predviđenih Ugovorom, a koji su potrebni da bi se Radovi ili Sekcija smatrali završenim za potrebe primopredaje po tački 10.1 (*Prijem Radova i Sekcija*).

ČLAN 8 – POČETAK, KAŠNJENJE ...

• 8.3 Program

Izvođač je dužan da u roku od 28 dana od prijema obaveštenja iz Člana 8.1 (*Početak radova*) Inženjeru podnese detaljan vremenski raspored. Izvođač je takođe dužan da dostavi izmenjene programe kadgod prethodni program ne bude u skladu sa stvarnim napretkom radova ili sa obavezama Izvođača. Svaki takav program obuhvata:

- a) redosled po kom Izvođač namerava da izvodi Radove, uključujući očekivani vremenski period za svaku fazu projektovanja (ako ga ima), dokumentaciju Izvođača, nabavke, izradu Postrojenja, isporuke na Gradilište, izgradnje, montaže i ispitivanja,
- b) svaku od ovih faza radova za imenovane podizvođače (kako su definisani u tački 5 (*Imenovani podizvođači*),
- c) redosled i vremenski raspored pregleda i ispitivanja predviđenih Ugovorom, i

ČLAN 8 – POČETAK, KAŠNJENJE ...

d) prateći izveštaj koji sadrži:

- i) opšti opis metoda koje Izvođač namerava da primeni i glavnih faza u izvođenju Radova, i
- ii) podatke o realnim procenama Izvođača o broju ljudi u svakoj kategoriji Osoblja Izvođača i vrstama Opreme Izvođača koja je potrebna na Gradilištu u svakoj od glavnih faza...

...

Inženjer ima pravo da od Izvođača zahteva procenu očekivanih efekata takvih budućih događaja ili okolnosti, i/ili predlog prema tački 13.3 (*Postupak vršenja Izmene*).

Ako Inženjer bilo kad obavesti Izvođača da program nije u skladu sa Ugovorom (u navedenoj meri) ili da nije saglasan sa stvarnim napredovanjem i Izvođačevim navedenim namerama, Izvođač je dužan da podnese Inženjeru revidiran program u skladu sa ovom tačkom*.

*Inženjer ne odobrava Dinamički Plan

ČLAN 8 – POČETAK, KAŠNJENJE ...

• 8.4 Produžetak roka za završetak

U skladu sa tačkom 20.1 (Zahtevi Izvođača), Izvođač ima pravo na produžetak roka za završetak radova u smislu Člana 10.1 (*Primopredaja Radova i Sekcija*) u slučaju da dođe do kašnjenja u sledećim slučajevima:

- a) izmena (ukoliko nije dogovorena korekcija roka za završetak shodno tački 13.3 (*Postupak za vršenje izmena*) ili neka druga bitna promena u pogledu obima neke pozicije radova koja je obuhvaćena Ugovorom,
- b) uzrok kašnjenja koji daje pravo na produženje roka prema odredbama Uslova (odgovornost Naručioca)
- c) izuzetno nepovoljni klimatski uslovi,

ČLAN 8 – POČETAK, KAŠNJENJE ...

- d) nepredviđene nestašice Osoblja ili Dobara, usled epidemije ili državnih mera, i
- e) kašnjenja, ometanja ili sprečavanja koja su izazvana od strane Naručioca, Osoblja Naručioca ili drugim izvođačima koje je Naručilac angažovao na Gradilištu ili koja se mogu njima pripisati.

Ukoliko Izvođač smatra da ima pravo na produženje Roka za završetak radova, Izvođač može da o tome obavesti Inženjera u skladu sa tačkom 20.1 (*Zahtevi Izvođača*). Prilikom odlučivanja o produženju roka prema tački 20.1, Inženjer razmatra ranije odluke i može da produži, ali ne i da skрати ukupni rok.

ČLAN 8 – POČETAK, KAŠNJENJE ...

- 8.7 Naknada štete prouzrokovane kašnjenjem

Ukoliko Izvođač ne izvrši obavezu iz tačke 8.2 (Rok za Završetak radova), Izvođač je dužan da po prijemu obaveštenja iz tačke 2.5 (Zahtevi Naručioca) Naručiocu isplatiti naknadu štete prouzrokovane neizvršenjem ugovornih obaveza. Iznos naknade za štetu usled kašnjenja predviđen je Ugovorom i plaća se za svaki dan od isteka relevantnog Roka za završetak radova do datuma navedenog u Potvrdi o primopredaji radova. Međutim, ukupan iznos koji je plativ po ovoj odredbi ne može da bude veći od maksimalnog iznosa odštete usled kašnjenja koji je predviđen Ugovorom.

Ova odšteta jeste jedina odšteta koju Izvođač duguje po osnovu takvog neizvršenja, osim u slučaju raskida Ugovora shodno tački 15.2 (*Raskid Ugovora od strane Investitora*) pre završetka Radova.

Ova odšteta ne oslobađa Izvođača od obaveze da završi Radove, niti bilo kojih drugih dužnosti, obaveza i odgovornosti koje ima po ovom Ugovoru.

ČLAN 10 – PREUZIMANJE RADOVA ...

• 10.1 Preuzimanje Radova i Sekcija

Osim u slučaju navedenom u tački 9.4 (*Nezadovoljavajući rezultat ispitivanja po završetku radova*), Naručilac preuzima Radove:

- i. po završetku Radova u skladu sa Ugovorom, uključujući pitanja opisana u tački 8.2 (*Rok za završetak radova*), izuzev onog što je dozvoljeno u stavu (a) u daljem tekstu, i
- ii) nakon izdavanja Potvrde o preuzimanju Radova, ili kada se smatra da je Potvrda izdata u skladu sa ovom tačkom.

Izvođač ima pravo da Inženjeru podnese zahtev za izdavanje Potvrde o preuzimanju radova najmanje 14 dana pre nego što će Radovi, po mišljenju Izvođača, biti završeni i spremni za preuzimanje.

ČLAN 10 – PREUZIMANJE RADOVA ...

Ukoliko su Radovi podeljeni u Sekcije, Izvođač ima pravo da na isti način podnese zahtev za izdavanje Potvrde o preuzimanju svake pojedinačne Sekcije.

U roku od 28 dana od prijema zahteva od Izvođača, Inženjer može da:

- a) izda Izvođaču Potvrdu o preuzimanju, navodeći datum kada su Radovi ili Sekcije završeni u skladu sa Ugovorom, izuzev za manje nedovršene radove i nedostatke koji ne utiču bitno na korišćenje Radova ili Sekcije za nameravane potrebe (bilo do završetka ili tokom perioda izvođenja tih radova, odnosno uklanjanja nedostaka), ili

ČLAN 10 – PREUZIMANJE RADOVA ...

- b) odbije takav zahtev, navodeći razloge i precizirajući radove koje bi Izvođač trebalo da izvrši kako bi omogućio izdavanje Potvrde o preuzimanju radova. Izvođač je dužan da pre podnošenja novog zahteva shodno ovoj tački završi sve takve radove.

Ukoliko Inženjer u roku od 28 dana ne izda Potvrdu o preuzimanju radova ili ne odbije zahtev Izvođača, i ukoliko su Radovi ili Sekcija (zavisno od slučaja) u značajnoj meri u skladu sa Ugovorom, smatraće se da je Potvrda o preuzimanju izdata poslednjeg dana navedenog perioda.

ČLAN 10 – PREUZIMANJE RADOVA ...

- 10.3 Ometanje Ispitivanja po završetku radova

Ukoliko je Izvođač sprečen da obavi ispitivanje po završetku radova duže od 14 dana, iz razloga za koje je odgovoran Naručilac, smatraće se da je Naručilac preuzeo Radove ili Sekcije (zavisno od slučaja) onog dana kada bi u suprotnom ispitivanje bilo izvršeno...

ČLAN 14 – UGOVORNA CENA ...

- **14.1 Ugovorna cena**

Ako nije drugačije predviđeno Posebnim uslovima:

- a) Ugovorna cena se ugovara ili određuje u skladu sa tačkom 12.3 (Procena) i može da se koriguje u skladu sa Ugovorom;
- b) Izvođač je dužan da plati sve poreze, takse i naknade za koje je obavezan po Ugovoru, a Ugovorna cena ne može da se koriguje za ove troškove, osim u slučajevima predviđenim tačkom 13.7 (*Izmene zbog promene zakona*);
- c) Sve količine navedene u Predmeru ili u drugim tabelama predstavljaju procenjene količine i ne uzimaju se kao stvarne i tačne količine:
  - i. radova koje Izvođač treba da izvede, ili
  - ii. u smislu tačke 12 (Merenje i procena), i
- d) Izvođač dostavlja Inženjeru analizu predloga raspodele svakog paušalnog iznosa iz tabela u roku od 28 dana od Dana početka radova. Inženjer može da uzme u obzir takvu analizu prilikom izrade situacije, s tim što nije obavezan da to učini.

ČLAN 14 – UGOVORNA CENA ...

- **14.3 Zahtev za privremenu situaciju**

Izvođač podnosi Inženjeru obračun u 6 primeraka na kraju svakog meseca, u obliku koji odobri Inženjer..

- a) procenjena ugovorena vrednost izvedenih Radova i dokumentacija Izvođača sačinjene do kraja meseca (sa izmenama, ali bez pozicije iz stavova (b) do (g) iz daljeg leksta,
- b) sve iznose koji se dodaju ili odbijaju zbog promena zakona i promena cena shodno tački 13.7 (*Izmene zbog promene zakona*) i tački 13.8,

ČLAN 14 – UGOVORNA CENA ...

- c) sve iznose koji se odbijaju kao garantni depoziti, koji se obračunavaju primenom procenta garantnog depozita koji je naveden u Ugovornim podacima na ukupne gore pomenute iznose....,
- d) sve iznose koji se dodaju za avans i (u slučaju više rata) koji se odbijaju za otplatu avansa shodno tački 14.2 (*Avans*),
- e) sve iznose koji se dodaju ili odbijaju na ime opreme i materijala shodno tački 14.5 (*Postrojenja i materijali za izvođenje radova*),
- f) sve ostale odbitke ili dodatke koji su dospeli po Ugovoru ili po nekom drugom onovu, uključujući i one iz tačke 20 (*Zahtevi, sporovi i arbitraža*), i
- g) odbitke u iznosima potvrđenim u svim ranijim pozicijama.

ČLAN 14 – UGOVORNA CENA ...

- **14.6 Izdavanje privremenih situacija**

Situacija se ne može uskratiti iz bilo kojeg drugog razloga, premda:

- a) u slučaju da određena isporuka ili radovi izvedeni od strane Izvođača nisu u skladu sa Ugovorom, troškovi popravke i zamene mogu biti uskraćeni dok se takva popravka ili zamena ne izvrši, i /ili
- b) ako Izvođač ne izvrši neku od obaveza ili radove po Ugovoru, i ukoliko je o tome obavešten od strane Inženjera, vrednost takvih radova ili obaveze može biti uskraćena do izvršenja...

ČLAN 14 – UGOVORNA CENA ...

- **14.7 Isplata**

Naručilac isplaćuje Izvođaču:

- a) prvu ratu avansa u roku od 42 dana od izdavanja Potvrde o prihvatanju ili u roku od 21 dana od prijema dokumenata u skladu sa tačkom 4.2 (*Garancija za valjano izvršenje posla*) i tačkom 14.2 (*Avans*), zavisno od toga koji je događaj kasniji,
- b) iznos potvrđen u svakoj privremenoj situaciji u roku od 56 dana nakon što Inženjer primi Obračun sa pratećom dokumentacijom, i
- c) iznos potvrđen Konačnom situacijom u roku od 56 dana nakon što Inženjer primi konačnu situaciju...

ČLAN 15 – RASKID ... NARUČIOCA

- 15.1 Zahtev za ispravku

Ukoliko Izvođač ne izvrši bilo koju svoju ugovornu obavezu, Inženjer može da od Izvođača zahteva da ispravi svoj propust u datom razumnom roku.

ČLAN 15 – RASKID ... NARUČIOCA

- 15.2 Raskid Ugovora od strane Naručioca

Naručilac ima pravo da raskine Ugovor ukoliko Izvođač:

- a) ne postupi u skladu sa tačkom 4.2 (*Garancija za valjano izvršenje posla*) ili u skladu sa zahtevom iz tačke 15.1 (Zahtev za ispravku),
- b) napusti Radove ili na drugi način jasno pokaže da nema nameru da nastavi sa izvršavanjem svojih ugovornih obaveza,
- c) bez opravdanog razloga:
  - i. ne nastavi sa izvođenjem Radova u skladu sa tačkom 8 (*Početak, kašnjenje i obustava*), ili
  - ii. ne postupi u skladu sa obaveštenjem izdatim u skladu sa tačkom 7.5 (Odbijanje radova) ili tačkom 7.6 (Otklanjanje nedostataka) u roku od 28 dana od prijema takvog obeveštenja

ČLAN 15 – RASKID ... NARUČIOCA

- d) sklopi podizvođački ugovor za ukupan obim radova ili ustupi Ugovor bez potrebne saglasnosti,
- e) padne pod stečaj ili postane nesolventan, ode u likvidaciju, ode pod prinudnu upravu, izvrši poravnanje sa svojim poveriocima ili posluje pod kontrolom sudskog upravnika, staratelja ili stečajnog upravnika u korist svojih poverilaca ili ako se izvrši neko delo ili se pojave okolnosti koje (po merodavnom pravu) imaju sličan uticaj na ova dela ili okolnosti, ili

ČLAN 15 – RASKID ... NARUČIOCA

- f) da ili ponudi bilo kojoj osobi (direktno ili indirektno) mito, poklon, napojnicu, proviziju ili neku vrednu stvar, kao podsticaj ili nagradu za:
- i. za preduzimanje ili nepreduzimanje radnji u vezi sa Ugovorom, ili
  - ii. za favorizovanje ili diskriminaciju bilo koje osobe povezane sa Ugovorom, ili ako neki član Osoblja Izvođača, zastupnici ili podizvođači daju ili ponude (direktno ili indirektno) bilo kojoj osobi podsticaj ili nagradu kao što je opisano u stavu (f).

ČLAN 16 – RASKID ... IZVOĐAČ

- 16.1 Pravo Izvođača da obustavi radove

Ukoliko Inženjer ne izda odobrenje u skladu sa tačkom 14.6 (Odobrenje privremene situacije) ili ako Naručilac ne postupi u skladu sa tačkom 2.4 (Finansijski aranžmani Investitora) ili tačkom 14.7 (Plaćanje), Izvođač ima pravo da nakon pisanog upozorenja Naručiocu dostavljenom najmanje 21 dan unapred, obustavi radove (ili smanji dinamiku izvođenja) sve dok Izvođač ne primi situaciju, dokaz o izvršenoj uplati ili samu uplatu, zavisno od slučaja navedenog u obaveštenju...

ČLAN 16 – RASKID ... IZVOĐAČ

- **16.2 Raskid Ugovora od strane Izvođača**

Izvođač ima pravo da raskine Ugovor u sledećim slučajevima:

- a) ako Izvođač u roku od 42 dana nakon davanja obaveštenja po tački 16.1 (*Pravo Izvođača na obustavu radova*) ne dobije odgovarajuće dokaze u vezi propusta da se postupi u skladu sa tačkom 2.4 (*Finansijski aranžmani Investitora*),
- b) ako Inženjer u roku od 56 dana od prijema Obračuna i prateće dokumentacije ne izda odgovarajuću situaciju,
- c) ako Izvođač ne primi iznos koji je plativ po privremenoj situaciji u roku od 42 dana po isteku roka iz tačke 14.7 (*Plaćanje*) u kome plaćanje treba da bude izvršeno (osim iznosa odbitaka u skladu sa tačkom 2.5.

ČLAN 16 – RASKID ... IZVOĐAČ

- d) ako Naručilac u značajnoj meri ne izvrši svoje ugovorne obaveze,
- e) ako Naručilac ne postupi u skladu sa tačkom 1.6 (*Ugovor*) ili tačkom 1.7 (*Prenos prava i obaveza iz Ugovora*),
- f) ako produžena obustava utiče na celokupne Radove, kao što je opisano u tački 8.11 (*Produžena obustava*), ili
- g) ako Naručilac padne pod stečaj ili postane nesolventan, ode u likvidaciju, ode pod prinudnu upravu, izvrši poravnanje sa svojim poveriocima ili posluje pod kontrolom sudskog upravnika, staratelja ili stečajnog upravnika u korist svojih poverilaca ili ako se izvrši neko delo ili se pojave okolnosti koje (po merodavnom pravu) imaju sličan uticaj na ova dela ili okolnosti ukoliko se pojave bilo koje okolnosti (prema važećim zakonima) koje imaju slične posledice kao ovde navedeni slučajevi.

ČLAN 17 – RIZIK I ODGOVORNOST

- **17.3 Rizici Naručioca**

Rizici obuhvaćeni sledećom tačkom 17.4 su sledeći:

- a) rat, neprijateljstva (bez obzira da li je rat objavljen ili ne), invazija, delovanje stranih neprijatelja,
- b) pobuna, terorizam, revolucija, ustanak, vojna ili uzurpirana vlast ili građanski rat u zemlji,
- c) meteži, potresi ili nemiri u zemlji koje nisu izazvali Osoblje Izvođača i druga lica zaposlena kod Izvođača i podizvođača,
- d) municija, eksplozivni materijali, jonizujuće zračenje ili radioaktivno zagađenje u zemlji, osim u slučajevima koji se mogu pripisati Izvođačevim korišćenjem municije, eksploziva, zračenja ili radioaktivnosti,

ČLAN 17 – RIZIK I ODGOVORNOST

- e) udarni talasi izazvani avionima ili drugim letilicama koje lete brzinom zvuka ili nadzvučnom brzinom,
- f) korišćenje ili zauzimanje bilo kog dela Trajnih radova od strane Investitora, osim kako je utvrđeno Ugovorom,
- g) projektovanje bilo kog dela Radova od strane Osoblja Naručioca ili drugih lica za koje odgovara Naručilac, i
- h) svako delovanje prirodnih sila koje se ne može predvideti ili protiv kojeg se nije moglo opravdano očekivati od iskusnog Izvođača da preduzme adekvatne preventivne mere.

ČLAN 20 – ZAHTEVI, SPOROVI ...

- 20.1 Zahtevi Izvođača

Ukoliko Izvođač smatra da ima pravo na produženje Roka za završetak radova i/ili na dodatno plaćanje po bilo kojoj tački ovih Uslova ili u vezi sa Ugovorom, on je dužan da o tome obavesti Inženjera, opisujući događaj ili okolnost na kojoj je njegovo potraživanje bazirano. Obaveštenje se podnosi u što kraćem roku, ali ne više od 28 dana od dana na koji se Izvođač upoznao ili bi trebalo da upozna taj događaj ili okolnosti. Ukoliko Izvođač ne dostavi obaveštenje u roku od 28 dana, rok za završetak se ne produžava, Izvođač nema pravo na dodatno plaćanje, a Naručilac se oslobađa svake odgovornosti u vezi potraživanja.

ČLAN 20 – ZAHTEVI, SPOROVI ...

- 20.2 Imenovanje Odbora za presuđivanje u sporovima

Sporove rešava Odbor za presuđivanje u sporovima (OPS) u skladu sa tačkom 20.4 (Dobijanje odluke OPS). Ugovorne strane su dužne da zajednički imenuju OPS do datuma naznačenog u Ugovoru.

*Prisutan od momenta potpisivanja ugovora

ČLAN 20 – ZAHTEVI, SPOROVI ...

- 20.3 Nemogućnost postizanja dogovora o sastavu OPS

U slučaju da:

...

lice koje je po Ugovornim podacima zaduženo za poslove imenovanja, na zahtev jedne ili obe Ugovorne strane i nakon konsultacija sa obe Ugovorne strane, imenuje tog člana OPS. Imenovanje će biti konačno. Svaka Ugovorna strana je obavezna da plati jednu polovinu iznosa naknade za lice koje vrši poslove imenovanja.

ČLAN 20 – ZAHTEVI, SPOROVI ...

- 20.4 Dobijanje odluke OPS

Ukoliko dođe do spora (bilo koje vrste) između Ugovornih strana koji proizilazi iz ili u vezi sa Ugovorom ili izvođenjem Radova, uključujući i svaki spor koji se odnosi na potvrde, odluke, naloge, mišljenja ili procene Inženjera, svaka Ugovorna strana ima pravo da u pisanoj formi uputi spor na rešavanje od strane OPS, uz dostavljanje kopije drugoj Ugovornoj strani i Inženjeru. U dopisu se navodi da se šalje u skladu sa ovom tačkom. U slučaju tročlane OPS, uput se smatra primljenim onog dana kada ga primi predsednik OPS.

*OPS mora omogućiti obema stranama da iznesu problem

ČLAN 20 – ZAHTEVI, SPOROVI ...

Obe Ugovorne strane su dužne da na zahtev OPS odmah obezbede sve dodatne podatke, pristup gradilištu i odgovarajuća sredstva koji su potrebni OPS radi rešavanja predmetnog spora. Smatra se da OPS ne deluje kao arbitar.

U roku od 84 dana od dobijanja dopisa o daljoj nadležnosti, ili u nekom drugom roku koga predloži OPS i odobre Ugovorne strane, OPS donosi odluku sa obrazloženjem i sa napomenom da je doneta u skladu sa ovom tačkom. Odluka je obvezujuća za obe Ugovorne strane koje su dužne da je bez odlaganja sprovedu i, osim u slučaju kada dođe do njene revizije nakon sporazumnog rešenja ili arbitražne odluke, kako je opisano u nastavku.

ČLAN 20 – ZAHTEVI, SPOROVI ...

Osim u slučaju kada se od Ugovora već odustalo, ili je Ugovor odbačen ili raskinut, Izvođač je dužan da nastavi izvođenje Radova u skladu sa ugovorom. Ukoliko je bilo koja Ugovorna strana nezadovoljna odlukom OPS, ona ima pravo da u roku od 28 dana od prijema odluke drugu Stranu obavesti o svom nezadovoljstvu i nameri da pribegne arbitraži. Ukoliko OPS ne donese odluku u roku od 84 dana (ili u nekom drugom dogovorenom roku) po prijemu zahteva za dalju nadležnost, jedna Ugovorna strana može u roku od 28 dana od isteka ovog roka da drugu Ugovornu stranu obavesti o svom nezadovoljstvu.

...

Ukoliko je OPS svoju odluku o spornom pitanju dostavila obema Ugovornim stranama, i ukoliko u roku od 28 dana od prijema odluke OPS nijedna strana ne uputi obaveštenje o nezadovoljstvu, odluka postaje konačna i obvezujuća za obe Ugovorne strane.

ČLAN 20 – ZAHTEVI, SPOROVI ...

- 20.5 Sporazumno rešavanje sporova

U slučajevima kada je u skladu sa tačkom 20.4 dostavljeno obaveštenje o nezadovoljstvu, obe Ugovorne strane su dužne da pokušaju da spor reše mirnim putem, pre započinjanja arbitražnog postupka. Međutim, ako se Ugovorne strane ne dogovore drugačije, arbitražni postupak se može pokrenuti po isteku 56 dana od datuma obaveštenja o nezadovoljstvu i nameri da se pribegne arbitraži, čak i ako nije učinjen nikakav napor za rešenje spora mirnim putem.

ČLAN 20 – ZAHTEVI, SPOROVI ...

- 20.6 Arbitraža

Ukoliko nije drugačije predviđeno Posebnim uslovima, svaki spor koji nije rešen mirnim putem i u vezi koga (eventualna) odluka OPS nije postala konačna i obvezujuća rešava se arbitražom. Ako se Ugovorne strane ne saglase drugačije:

- a) spor se konačno rešava po Pravilima arbitraže Međunarodne privredne komore
- b) spor rešavaju tri arbitra imenovana u skladu sa pomenutim Pravilima,
- c) arbitraža se vodi na jeziku za komunikaciju, koji je definisan u tački 1.4 (*Zakon i jezik*)...

PITANJA I ODGOVORI

UVOD U UGOVORE O GRAĐEVINARSTVU I FIDIC UGOVORI

MODUL 3 - FIDIC – „ŽUTA KNJIGA“ 1999 - ODABRANI ČLANOVI

EU PPF
PODRŠKA EU U PRIPREMI PROJEKATA
Perspektiva Srbije za održivi razvoj

ppf.rs | europa.rs | mei.gov.rs | cfcu.gov.rs

REPUBLIKA SRBIJA
MINISTARSTVO ZA EVROPSKE INTEGRACIJE
MINISTARSTVO FINANSIJA
Sektor za ugovaranje i finansiranje programa
iz sredstava Evropske unije

Projekat finansira
Evropska unija

ČLAN 1 – OPŠTE ODREDBE

- 1.1.1.5 „Zahtevi Investitora“ predstavljaju dokument koji je u ugovoru naslovljen kao Zahtevi Investitora i sadrži sve dopune i izmene takvog dokumenta u skladu sa ugovorom. Takav dokument precizira svrhu, obim i/ili projektne i/ili ostale tehničke kriterijume za radove
- 1.1.1.6 „Planovi i Pregledi“ predstavljaju dokument koje je izvođač sačinio i podneo zajedno sa ponudom... Može da sadrži podatke, spiskove i planove plaćanja i/ili cena
- 1.1.1.7 „Predlog Izvođača“ je dokument koji podnosi izvođač zajedno sa ponudom.

Može da sadrži i idejni projekat

ČLAN 1 – OPŠTE ODREDBE

• 1.5 Red prvenstva dokumentacije

Dokumentacija koja čini Ugovor međusobno se nadopunjuje. Za tumačenje dokumenata, red prvenstva će biti u skladu sa sledećim rasporedom:

- a) Ugovorni sporazum (ako postoji),
- b) Pismo o prihvatanju ponude,
- c) Pismo Ponude,
- d) Posebni uslovi Ugovora,
- e) Opšti uslovi ugovora
- f) Zahtevi Investitora**
- g) Planovi i Pregledi i**
- h) Predlog Izvođača**
- i) i svi drugi dokumenti koji čine deo Ugovora

Ukoliko se u dokumentima pojavi dvosmislenost ili se uoče neke protivrečnosti, Inženjer će dati potrebna objašnjenja ili uputstva.

ČLAN 1 – OPŠTE ODREDBE

ČLAN 1.9

CRVENA KNJIGA

Delayed Drawings or Instructions

The Contractor shall give notice to the Engineer whenever the Works are likely to be delayed or disrupted if any necessary drawing or instruction is not issued to the Contractor within a particular time, which shall be reasonable. The notice shall include details of the necessary drawing or instruction, details of why and by when it should be issued, and details of the nature and amount of the delay or disruption likely to be suffered if it is late.

ŽUTA KNJIGA

Errors in the Employer's Requirements

If the Contractor suffers delay and/or incurs Cost as a result of an error in the Employer's Requirements, and an experienced contractor exercising due care would not have discovered the error when scrutinizing the Employer's Requirements under Sub-Clause 5.1 [General Design Obligations], the Contractor shall give notice to the Engineer and shall be entitled subject to Sub-Clause 20.1 [Contractor's Claims] to...

ČLAN 4 – IZVOĐAČ

• 4.1 Opšte obaveze izvođača

... Radovi obuhvataju sav rad koji je potreban da bi se udovoljilo Zahtevima Investitora, Predlogu Izvođača i Planovima i pregledima koji se podrazumevaju Ugovorom kao i sav rad koji je potreban (mada nije ugovorom predviđen) za stabilnost ili završetak ili bezbedno i propisno korišćenje Radova...

ČLAN 4 – IZVOĐAČ

- 4.1 Opšte obaveze izvođača

CRVENA KNJIGA

The Contractor shall design (to the extent specified in the Contract), execute and complete the Works in accordance with the Contract and with the Engineer's instructions, and shall remedy any defects in the Works.

ŽUTA KNJIGA

The Contractor shall design, execute and complete the Works in accordance with the Contract, and shall remedy any defects in the Works. When completed, the Works shall be fit for the purposes for which the Works are intended as defined in the Contract.

ČLAN 5 - PROJEKAT

- **5.1 Opšte obaveze u projektovanju**
  - Izvođač priprema projekte Radova i snosi odgovornost za njih (kvalifikovani projektanti,odobrava ih nadzor).....
  - Obaveštava Nadzornog organa o eventualnim greškama u Zahtevima Investitora
- **5.2 Dokumentacija Izvođača**
  - Dokumentacija predviđena zakonom Investitora na jeziku koji je naveden u podklauzuli 1.4
  - Podnosi se Nadzornom organu na pregled (u roku od maksimum 21 dan saopštava status dokumentacije)
- **5.3 Garancija Izvođača**
  - Da je po zakonima Zemlje
  - Po dokumentaciji koja sačinjava ugovor
- **5.4 Tehnički standardi i propisi**
  - U skladu sa standardima
  - Izmene posle osnovnog datuma Nadzorni organ utvrdi da li je potrebno usaglašavanje..

ČLAN 5 - PROJEKAT

- **5.5 Obuka-** Izvođač mora da obučiti osoblje investitora kao uslov za završetak i prijem radova
- **5.6 Dokumentacija izvedenog stanja** – uslov za prijem radova
- **5.7 Priručnici za eksploataciju i održavanje** pripremljeni u meri da se omogući Investitoru da eksploatiše, održava, montira, podesi...
- **5.8 Greške u projektima** - moraju se popraviti o trošku Izvođača

ČLAN 8 – POČETAK, KAŠNJENJE ...

- 8.3 Program

Izvođač je dužan da u roku od 28 dana od prijema obaveštenja iz Člana 8.1 (*Početak radova*) Inženjeru podnese detaljan vremenski rasporedi i izmenjene programe kadgod prethodni program ne bude u skladu sa stvarnim napretkom radova ili sa obavezama Izvođača. Svaki takav program obuhvata:

- a) redosled po kom Izvođač namerava da izvodi Radove, uključujući očekivani vremenski period za svaku fazu projektovanja, dokumentaciju Izvođača, nabavke, izrade, montaže, ispitivanja, puštanja u pogon
- b) Rokove za pregled dokumentacije u skladu sa podklauzulom 5.2 (Dokumentacija Izvođača) i podnošenje ostalih podnesaka, zahteva, saglasnosti..

ČLAN 8 – POČETAK, KAŠNJENJE ...

CRVENA KNJIGA

(a) the order in which the Contractor intends to carry out the Works, including the anticipated timing of each stage of design (if any), Contractor's Documents, procurement, manufacture of Plant, delivery to Site, construction, erection and testing,

ŽUTA KNJIGA

a) the order in which the Contractor intends to carry out the Works, **including the anticipated timing of each stage of design**, Contractor's Documents, procurement, manufacture, inspection, delivery to Site, construction, erection, testing, commissioning and trial operation,

ČLAN 9 – TESTOVI NA ZAVRŠETKU

- 9.1 Obaveze Izvođača
  - Izvođač se obavezuje da izvrši ispitivanje nakon obezbeđenja dokumentacije iz podklauzule 5.6 (Dokumentacija izvedenog stanja) i 5.7 Priručnici za eksploataciju i održavanje...
  - Ispitivanje se vrši po sledećem rasporedu
    - Ispitivanje pre puštanja u pogon (suve, hladne probe...) da bi moglo da se pređe na fazu
    - Ispitivanje pri puštanju u pogon predviđa operativno ispitivanje – da li se može koristiti
    - Probni rad kojim se utvrđuje da li radovi –sekcije funkcionišu pouzdano u skladu sa projektom – ne podrazumeva prijem radova

Izvođač podnosi izveštaj o rezultatima ispitivanja

ČLAN 12 – TESTOVI POSLE ZAVŠETKA

- 12.1 Postupak ispitivanja posle završetka
  - Ukoliko su ugovorom predviđena
  - Investitor mora da obezbedi el.energiju, opremu, gorivo, instrumente, rasdnu snagu..
  - Posle završetka u skladu sa priručnicima i uputstvima Izvođača
  - Što je pre moguće po prijemu Radova
- 12.2 Kašnjenje ispitivanja
  - Ako bez krivice Izvođača ne bude moguće uradoto neko ispitivanje u dogovorenom roku smatraće se da su dobijeni povoljni rezultati ispitivanja
- Ponovno ispitivanje – ako se ne dobiju povoljni rezultati
- Nepovoljni rezultati ispitivanja posle završetka
  - Izvođač u obavezi da izvrši korekciju ako dobije obaveštenje u razumnom roku

ČLAN 14 – UGOVORNA CENA ...

- 14.1 Ugovorna cena
  - Predstavlja ukupni prihvaćeni iznos koji podleže korekciji u skladu sa ugovorom
  - Izvođač plaća sve takse, carine koje su po ugovoru i ne mogu biti predmet korekcije cene
  - Količine koje su navedene u Planovima i pregledima su orijentacione
  - Količine i cene navedene u Planovima i pregledu su samo za tu svrhu

Ako se cena koriguje, ona se koriguje u skladu sa posebnim uslovima ugovora

ČLAN 14 – UGOVORNA CENA ...

- 14.9 Isplata garantnog depozita
  - Kada se izda potvrda o primopredaji radova isplaćuje se $\frac{1}{2}$ garantnog depozita
  - Po isteku roka za prijavu nedostataka isplaćuje se druga polovina depozita ako nema radova na otklanjanju nedostataka
  - Odgovarajući procenat sekcije je procenat u odnosu na vrednost sekcije koja je navedena u Prilogu ponude

ČLAN 20 – ZAHTEVI, SPOROVI ...

- 20.1 Potraživanja izvođača
  - potraživanje podneti u roku od 28 dana
  - Odgovor na potraživanje u roku od 42 dana
- 20.2 Imenovanje komisije za rešavanje sporova
  - Sporove rešava komisija za rešavanje sporova u skladu sa podklauzulom 20.4
  - Jedan ili tri člana
  - Mandat prestaje kada se donese odluka komisije ili se strane dogovore oko prekida
- 20.3 Nesaglasnost oko imenovanja
  - Ako se ne dogovore imenuje ga lice navedeno u Prilogu ponude
- 20.4 Dobijanje odluke Komisije za rešavanje sporova
  - U roku od 84 dana komisija mora doneti odluku

ISKUSTVA/PROBLEMI IZ PRAKSE

- Kvalitet ugovorne dokumentacije
  - Zahtev investitora
- Rokovi za pribavljanje saglasnosti
- Stručnost osoblja Investitora
- Saradnja sa Izvođačem
- Imenovanje stručnih ljudi koji će preuzeti objekat/postrojenje po završetku radova

PITANJA I ODGOVORI

UVOD U UGOVORE O GRAĐEVINARSTVU I FIDIC UGOVORI

MODUL 4 – VEŽBA

VEŽBA

- UNETI PODATKE U DODATAK UZ PONUDU ZA SLEDEĆI PROJEKAT
- IZGRADNJA KOLEKTORA DUŽINE 10 Km

PODRŠKA EU U PRIPREMI PROJEKATA

Sva dokumenta, informacije, materijale i fotografije možete preuzeti na zvaničnoj internet prezentaciji EU PPF projekta

@www.ppf.rs / veb-stranica DOKUMENTA

Link <http://ppf.rs/downloads.html>

Pitanja i pomoć

Srđan Topalović
Trener,
EU PPF8 | EuropeAid/137044/DH/SER/RS

Gordana Bajić
Trener,
EU PPF8 | EuropeAid/137044/DH/SER/RS

+381 11 4040721

E-mail info@ppf.rs

www.ppf.rs

Hvala Vam na pažnji!